

KORRALDUS

04.01.2024 nr DM-123483-11

Estonia põlevkivikaevanduse mäeeraldise teenindusmaa (keskkonnaluba nr KMIN-054) osalise korrastamise tingimuste andmine katastriüksusel Estonia tööstusala (katastritunnus 49802:002:0450)

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõuaseaduse § 81 lõike 2, Alutaguse Vallavalitsuse 05.09.2023 kirjaga nr 6-2/72-2 esitatud ettepanekud, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 29.08.2023 kirjaga nr 5-9/23/3515-2 esitatud seisukoha ning tuginedes Enefit Power AS-i 26.01.2023 esitatud taotlusele, otsustan:

1.1. anda Enefit Power AS-le (registrikood 10579981) kuuluva Estonia kaevanduse põlevkivi kaevandamise keskkonnaloa nr KMIN-054 alusel jäätmemaa kasutusel olnud maa korrastamisprojekti koostamiseks Estonia tööstusala katastriüksusel (katastritunnus 49802:002:0450) osaliseks korrastamiseks järgmised korrastamistingimused:

1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve:

1.1.1.1 Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseaduses sätestatule.

1.1.1.2. Kaevandamistegevusega rikutud maa korrastada tootmismaa.

1.1.2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded:

1.1.2.1. Maa korrastada nii, et see sobib ümbritsevasse maastikku ega kujuta oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele.

1.1.2.2. Päikeseelektrijaama alustarindi küljed kujundada nii, et ei tekiks varinguid. Nõlvsusnurk ei tohi ületada aheraine loomulikku varisemise nurka.

1.1.2.3. Korrastamise projektis tuleb välja tuua, milline on olemasoleva aherainemäe maht, kui palju planeeritakse lisaks sellele aherainet taaskasutada ning milline on alustarindi maksimaalne tipukõrgus ning planeeritud kallakus.

1.1.2.4. Päikeseelektrijaama alustarindi maksimaalseks pindalaks määrata 19 ha.

1.1.2.5. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind peab täielikult katma korrastataval alal olemasoleva aherainemäe.

1.1.3. Mulla kasutamise ja käitluse nõuded:

1.1.3.1. Kogu raadatava ala ulatuses, mis jääb päikeseelektrijaama alustarindi alla, mis on väljaspool tänast aherainemäge ning kus soovitakse kasutada aherainet või killustikku, kooritakse kasvukiht (muld).

1.1.3.2. Ala korrastamistöödel eemaldatav muld kasutatakse nii objekti kui ka Estonia kaevanduse tööstusterritooriumi (sh kasutusest väljas olevatel aherainepuistangutel) heakorrastamistöödel.

1.1.4. Lisatingimused:

1.1.4.1. Kõik korrastamisprojekti koosseisus olevad plaanid koostada ja vormistada vastavalt kehtivatele nõuetele.

1.1.4.2. Korrastamisprojekti põhjendada kasutatava tehnoloogia valikut lähtuvalt korrastamistingimustest, keskkonnatingimustest, majanduslikest kaalutlustest.

1.1.4.3. Korrastamisprojektile lisatakse alternatiivseid ehituslahendusi käsitlev finantsanalüüsil põhinev tõend, et aherainest päikeseelektrijaama alustarindi rajamisel on tegemist aheraine taaskasutamisega ning et seda kasutatakse kasulikult otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt.

1.1.4.4. Päikeseelektrijaama alustarindi ehitustöödel peab ennetama võimalikke keskkonnanäringute nagu tolmu, müra, vibratsioon teket ning rakendama asjakohaseid meetmeid näringute leevendamiseks.

1.1.4.5. Korrastamisprojekti koostamisel ja tööde planeerimisel tuleb arvestada lindude esinemisega antud piirkonnas ja nende peamist pesitsusaega. Raadamist tuleb teha väljaspool lindude peamist pesitsusaega (tööd teostada ajavahemikus 01.09–15.03).

1.1.4.6. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind, eelkõige selle kõrgus, peab olema kooskõlastatud Kaitseministeeriumiga. Päikeseelektrijaama alustarindi kõrguse kooskõlastamisel tuleb arvestada ka sellele paigaldatavate päikesepaneelide potentsiaalsete kõrgustega.

1.1.4.7. Korrastamisprojekti tuleb lisada Kaitseministeeriumi kooskõlastus korrastatavale alale päikeseelektrijaama rajamiseks. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind peab olema pindala poolest proportsioonis kooskõlastatud päikeseelektrijaamaga. See tähendab, et päikeseelektrijaama alustarind rajatakse pindala poolest täpselt nii suur, kui on kooskõlastatud päikeseelektrijaama rajamiseks vaja.

1.1.4.8. Korrastamisprojekt tuleb kooskõlastada Alutaguse Vallavalitsusega.

2. ASJAOLUD

Enefit Power AS (registrikood 10579981, aadress Ida-Viru maakond, Narva-Jõesuu linn, Auvere küla Keskterritooriumi/1, 40107) esitas 26.01.2023 Keskkonnaametile taotluse Estonia kaevanduse korrastamistingimuste väljastamiseks (registreeritud 26.01.2023 Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis numbriga DM-123483-1).

Enefit Power AS-le kuulub maavara kaevandamise keskkonnaluba (edaspidi keskkonnaluba) nr KMIN-054 (kehtivusaeg kuni 10.08.2049), mille alusel kaevandatakse Estonia kaeveväljal (registrikaardi nr 36) Estonia kaevanduse mäeeraldisel põlevkivi.

Vastavalt keskkonnaloa nr KMIN-054 punktile J6 on ettevõtte kohustus taaskasutada, sh ringlusesse võtta vähemalt 40% tekkivast aherainest.

Vastavalt keskkonnaloa nr KMIN-054 punktile J7, tuleb tegevuse lõpetamisel jäätmete tekke ja taaskasutamiskoht korrastada vastavalt korrastamisprojektidele ning kõik jäätmed (v.a. kaevandamisjäätmed koodiga 01 01 02) anda üle edasiseks käitlemiseks vastavat tegevusluba omavale isikule või ettevõttele.

Eelnevatest tingimustest lähtuvalt soovib Enefit Power AS rajada korrastatud jäätmealale päikeseelektrijaama alustarindi (alustarind nr III). Varasemalt on Estonia kaevanduse alale rajatud Estonia päikeseelektrijaamade I ja II alustarindid ning uus alustarind III rajatakse sarnastel tingimustel, kasutades ära vana aherainemäge ning kaevandamise käigus tekkivat aherainet. Eskiislahendusele tuginedes on taaskasutatava aheraine orienteeruv kogus 5,3 miljonit tonni.

Estonia kaevanduse piirkonnas on keskkonnamõjusid hinnatud 2018. aastal (AS Enefit Kaevandused Estonia kaevanduse maavara kaevandamisloa KMIN-054 pikendamise taotluse keskkonnamõju hindamine; OÜ Hendrikson & Ko), 2020. aastal (Alutaguse vallas Estonia pumphüdroelektrijaama detailplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine; Skepast&Puhkim OÜ) ja 2020. aastal (Ahtme II kaevanduse keskkonnamõju hindamine; OÜ Hendrikson & Ko).

Estonia kaevanduse II päikeseelektrijaama alustarindi rajamisele eelnes keskkonnamõju hindamine (edaspidi ka KMH) eelhindang („Estonia kaevanduse II päikeseelektrijaama keskkonnamõju hindamine (KMH) eelhindang“, Alkranel OÜ, 2020), mis kinnitas, et KMH protsessi jaoks vajadus puudub. Kavandatav Estonia kaevanduse III päikeseelektrijaama alustarind on eelnimetatud päikeseelektrijaamast 1300 m kaugusel ning rajamisega sellest erinevaid keskkonnamõjusid ettevõtte sõnul ei kaasne. Olenemata varasemast KMH eelhindangust analoogse struktuuri kohta on Keskkonnaametil kohustus koostada KMH eelhindang, lähtudes korrastatavast alast ning keskkonnaloa omaniku esitatud kaevandatud maa korrastamise soovidest (peatükk 3.2).

Korrastamisprojekti koostamisel tuleb arvesse võtta Keskkonnaministri 07.04.2017 määrust nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ (30.06.2022 redaktsioon) lisaks kõigile Keskkonnaameti väljastatavatele korrastamistingimustele olenemata sellest, kas määrusest nr 12 leitavaid asjakohaseid korrastamisprojekti tingimusi on Keskkonnaameti poolt antud tingimustes kajastatud või mitte.

3. KAALUTLUSED

3.1. Õiguslik alus

Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 80 lõike 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja

kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi korrastamisprojekti) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt. Korraldusega esitab Keskkonnaamet kaevandamisloa omajale korrastamistingimused, lähtudes KMH soovitudest (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamustest. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele, tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda MaaPS § 81 lõikes 9 sätestatud nõuetest.

MaaPS § 81 lõike 5 kohaselt küsib Keskkonnaamet korrastamistingimuste kohta maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvamust.

Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lõike 5 alusel 02.08.2023 kirjaga nr DM-123483-3 kohaliku omavalitsuse (Alutaguse Vallavalitsus) ja maaomaniku (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium) arvamust Estonia põlevkivikaevanduse korrastamistingimuste väljastamiseks Estonia tööstusala kinnistu osaliseks korrastamiseks.

Kliimaministeerium nõustus kavandatava tegevusega (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 31.08.2023 dokumendina nr DM-123483-4), lisades vaid mõningased täpsustused seoses mitmete varasemate Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töövaldkondade ülevõtmisega, sealhulgas maapõue käsitlevate küsimustega tegelemise.

Alutaguse Vallavalitsus nõustus kavandatava tegevusega tingimuslikult, kus tingimusteks oli kaevandatud ala päikeseelektrijaama alustarindiks korrastamise kooskõlastamine Kaitseministeeriumiga ning korrastatava aherainemäe täielik katmine päikeseelektrijaama alustarindiga (registreeritud KOTKAS 06.09.2023 dokumendina nr DM-123483-5).

Kuigi Alutaguse Vallavalitsus saatis enda arvamuse mõned päevad peale arvamuse avaldamiseks määratud tähtaega, peab Keskkonnaamet Alutaguse Vallavalitsuse esitatud argumentide kaalumisel neid mõistlikeks ning täiendab korrastamistingimuste taotlusele ning täiendab korrastamistingimuste andmise eelnõu.

Korrastamistingimuste nimekirja lisati järgmised tingimused:

1. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind peab täielikult katma korrastataval alal olemasoleva aherainemäe.
2. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind, eelkõige selle kõrgus, peab olema kooskõlastatud Kaitseministeeriumiga. Päikeseelektrijaama alustarindi kõrguse kooskõlastamisel tuleb arvestada ka sellele paigaldatavate päikesepaneelide potentsiaalsete kõrgustega.

Olemasoleva aherainemäe terviklik aherainega katmine ja kasutamine päikeseelektrijaama alustarindi ehitusel aitab vähendada ümbruses raadatava metsa hulka, vähendades seeläbi alustarindi rajamise keskkonnamõjusid, ning mõtestab paremini aherainemäe korrastamist päikeseelektrijaama alustarindiks.

Kaitseministeerium on varasemalt Alutaguse Vallavalitsust teavitanud 08.04.2022 kirjaga nr 12-1/22/1470, et rajatavad päikeseelektrijaamad, mille võimsus on üle 50kW, vajavad Kaitseministeeriumiga kooskõlastamist (läheldes kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ § 6¹ lõikest 2. Lisaks on planeeritav päikeseelektrijaama alustarind 31 m kõrgemal ümbritsevast keskkonnast, mis võib klassifitseeruda kõrge rajatise alla, mis Alutaguse Valla üldplaneeringu kohaselt on soovitatav võimalikult varajases planeeringuetapis Kaitseministeeriumiga kooskõlastada. Estonia põlevkivikaevanduse territooriumile on juba rajatud või rajamisel 2 päikeseelektrijaama ning pole kindel, kas kolmandat analoogset päikeseelektrijaama nii lähestikku enam rajada lubatakse. Aherainemäe päikeseelektrijaama alustarindiks korrastamise eesmärk saaks täidetud ainult siis kui päikeseelektrijaam sinna ka rajatakse. Kui alustarind on valmis aga päikeseelektrijaama projekteerimisel selguks, et Kaitseministeerium sinna päikeseelektrijaama sinna rajamist ei kooskõlasta, ei täidaks rajatud alustarind enam enda funktsiooni ning tegemist poleks kaevandamise käigus tekkiva aheraine taaskasutamisega.

MaaPS ei näe ette korrastamisprojekti kooskõlastamise kohustust kohaliku omavalitsuse üksusega. Samas aga peab Alutaguse Vallavalitsus tegelema mitmete edasiste dokumentide kooskõlastamisega, kui alale soovitakse rajada päikeseelektrijaam. Seega on mõistlik hoida kohaliku omavalitsuse üksus kursis ka korrastamisega seotud menetluste arengutega ja küsida nende arvamust. Korrastamisel tehtud otsused tulevad varem või hiljem ringiga jälle tagasi kohaliku omavalitsuse töölauale ja seega võib ühtses infoväljas püsimine ära hoida tulevase vääriti arusaamisi. Eelnevast tulenevalt lisab Keskkonnaamet järgmise korrastamistingimuse:

1. Korrastamisprojekt tuleb kooskõlastada Alutaguse Vallavalitsusega.

Tulenevalt menetluse käigus ilmsiks tulnud asjaolust, et Enefit Power AS-l ei pruugi olla võimalik korrastatavale alale päikeseelektrijaama rajada, lisab Keskkonnaamet korrastamistingimuste hulka järgmised tingimused, mis annaks Keskkonnaametile ja Alutaguse Vallavalitsusele suurema kindluse, et korrastatavale alale tõesti päikeseelektrijaam tulevikus rajatakse:

1. Korrastamisprojekti tuleb lisada Kaitseministeeriumi kooskõlastus korrastatavale alale päikeseelektrijaama rajamiseks. Rajatav päikeseelektrijaama alustarind peab olema pindala poolest proportsioonis kooskõlastatud päikeseelektrijaamaga. See tähendab, et päikeseelektrijaama alustarind rajatakse pindala poolest täpselt nii suur, kui on kooskõlastatud päikeseelektrijaama rajamiseks vaja.

Maapõueseadusest tulenevalt toimub kaevandatud maa korrastamine korrastamisprojekti alusel, mitte korrastamistingimuste alusel (MaaPS § 81 lõige 1). Jäätmete (aheraine) taaskasutamiseks on vajalik keskkonnaluba. Kuna päikeseelektrijaama alustarindi eesmärk on sellele päikeseelektrijaama rajamine, rõhutab Keskkonnaamet, et korrastamistöödega saab alustada siis, kui on kindel (antud juhul olemas Kaitseministeeriumi kooskõlastus), et alustarindile saab päikeseelektrijaama rajada ning korrastamisprojekt on Keskkonnaameti poolt heaks kiidetud. **Enne korrastamisprojekti kinnitamist ning keskkonnaloa nr KMIN-054 muutmist, ei ole**

lubatud korrastamistöödega alustada.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikest 1 tuleb enne haldusakti andmist menetlusosalistele võimaluse esitada oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet edastas 27.12.2023 kirjaga DM-123483-9 korrastamistingimuste eelnõu Enefit Power AS-le.

Enefit Power AS nõustus esitatud korrastamistingimustega oma 02.01.2024 kirjaga nr NJ-KKJ-1/3 (registreeritud KOTKAS 03.01.2024 dokumendina nr DM-123483-10).

3.2 Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 6 lõike 2 punkti 2 ja § 27 lõike kohaselt annab Keskkonnaamet eelhindangu, selle kohta kas kaevandatud maa korrastamisel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 22 sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2 alusel peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamisel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi määrus). Määruse § 3 punkti 12 kohaselt tuleb KMH vajalikkuse eelhindang anda, kui toimub allmaakaevandamisega rikutud maa korrastamine.

Eelhindangu andmisel on lähtutud KeHJS § 61 sätestatud kriteeriumitest.

Lähtudes KeHJS § 11 lõikest 2 jättis Keskkonnaamet 18.12.2023 kirjaga nr DM-123483-8 „Estonia põlevkivikaevanduse Estonia tööstusala kinnistu osalise korrastamise korrastamistingimuste väljastamise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“ algatamata keskkonnamõju hindamise Estonia tööstusala kinnistu osalisele korrastamisele. Loa andja on seisukohal, et KMH tuleb jätta algatamata, kuna:

- kavandatav tegevus ei mõjuta kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ega õhusaastatuse osas. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega;
- kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi ega suurõnnetusi;
- korrastataval alal on head tingimused taastuvenergia tootmise üksuse rajamiseks.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule

halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme

juhataja

maapõuebüroo

Teadmiseks: Alutaguse Vallavalitsus, Kliimaministeerium

Kaidi Karro

vanemspetsialist

maapõuebüroo

Merje Roasto

vanemspetsialist

jäätmebüroo